

NAČIN SAOPŠTAVANJA RODITELJIMA O POTREBI PODRŠKE ĐETETU KOJE ODSTUPA U RAZVOJU

Na prvom mjestu je potrebno razumjeti porodicu djeteta sa smetnjama u razvoju.

Roditelji, porodica, je najčešće, izložena psihološkom, socijalnom, skoro uvijek i ekonomskom pritisku i riziku.

Porodica nije pripremljena na rođenje djeteta sa smetnjama u razvoju i teško može, bez velikog rizika od lančanih posljedica u porodičnoj grupi, da toleriše psihološki/socijalno/ekonomski obaveze, zahtjeve, izazove i lišavanja koje zahtijeva djetetova smetnja u razvoju.

Prate ih osjećanja: tuge, odgovornosti, zabrinutosti, dubokog ličnog neuspjeha, sumnje, krivice, straha, lične odgovornosti.

Javljaju se u odnosu na sebe kao roditelju i osobi, u odnosu na osjećanja prema djetetu i utiču na vrstu i kvalitet akcija koje roditelji preduzimaju.

Krizu roditelja potencira, produbljuje i produžava neizvjesnost u pogledu razvoja djeteta.

Roditelji imaju osjećanje brige da može doći do nerazumijevanja, da ih drugi optužuju, okrivljuju, odbacuju, da su uskraćeni u pravima, da ostvarenje prava zavisi od milosrđa pojedinca/institucije/ društva.

Rukovodite se time da je važno prepoznati decu u riziku, sa smetnjama i teškoćama u razvoju što prije kako bi ostvarili potencijale, očuvali porodice i kvalitet života.

Predlažemo sljedeće korake:

1. Iskoristite oblik saradnje sa roditeljima – opšti roditeljski sastanak će bi se naglasila uloga vaspitača u ostvarivanju programskih ciljeva sa naglaskom na obavezu uočavanja razvojnih teškoća ili smetnji dece u cilju uključivanja u program rane intervencije.

2. Kontinuirano opservirajte dijete (2-3 mjeseca), bilježite odstupanja u razvoju, pripremite detaljan izvještaj i portfolio deteta, ne zaboravljajući da uključite roditelje. Posebno kada se popunjava dio portfolia u odnosu na zdravstveni status deteta, njegove potrebe i sl.
3. Uključite stručne saradnike u opservaciju deteta u vaspitnoj grupi, zajednički procijenite i utvrdite vrstu i stepen razvojne smetnje ili razvojne teškoće. Pripremite detaljan izvještaj i plan podrške detetu sa razvojnom teškoćom ili smetnjom. Porodica treba da je aktivni učesnik opservacije, drugih aktivnosti.
4. Uključite roditelje u aktivnosti vaspitne grupe da bi im se pružila mogućnost da uvide i uporede razvoj i funkcionisanje dece. Uvažiti njihova uvjerenja – bez osude.
5. Organizujte radionicu (obavezan roditelj deteta kod kojeg se sumnja na postojanje smetnje i teškoće) na kojoj se razmatra check lista/anketa da se odgovarajući na pitanja iz check listre/ankete pruža mogućnost da uvidi odstupanje u razvoju deteta u odnosu na referentne vrijednosti razvojne mape. Ukažite na program rane intervencije koji ima za cilj da povećaju detetovo učešće u porodičnom i zajedničkom životu razvojem funkcionalnih vještina, nezavisnosti, socijalizacije.
6. Razmotrite izvještaje vaspitača i stručnih saradnika na sastancima stručnih aktiva i inkluzivnog tima, donesite zajednički zaključak o koracima podrške roditelju i detetu.
7. Povežite se sa izabranim pedijatrom deteta (ličnim kontaktom, e mailom, sastanak...) kako bi mu pružili detaljnije informacije o detetu i o uočenim smetnjama u razvoju, da bi savjetima i instrukcijama pomogao roditelju u prihvatanju teškoće ili smetnje deteta.
8. Upoznajte pedijatra o mogućnostima upućivanja roditelja i deteta u program rane intervencije resursnih centara (troškove boravka za roditelje i dijete i individualne tretmane snosi centar za socijalni rad).
9. Uputite roditelje deteta ka podršci i u odgovarajućim resursnim centrima (boravak 7-15 dana mjesečno ili kvartalno uz dogovor). Ovo će uticati da se prevenciraju i minimiziraju prapratne negativnih pojave i sekundarnih teškoće.
10. Omogućite da dobiju važne informacije o očekivanom detetovom razvoju: beneficirano uključivanje u vrtić, socijalna davanja, rana intervencija i sl.

Prilikom komunikacije s roditeljima:

- Pokažite zainteresovanost, da slušate, razumijete, prihvatate i njih i dijete!
- Uvažite da su roditelji prvi učitelji djeteta - u porodici se dijete prvo socijalizuje, stiče iskustva o životu, ljudima, međusobnim odnosima!
- Pokažite što njihovo dijete MOŽE, što su mu prednosti, osobine, mogućnosti, potencijali!
- Znajte i cijenite njihovu brij, emocije!
- Uvažite njihove vrijednosti, potrebe, porijeklo, kulturu, osobenosti!
- Budite svjesni stavova sredine, okruženja!
- Pretpostavite moguće prethodno negativno iskustvo!
- Stavite se u njihovu kožu - pritisci koje trpe i doživljavaju!
- Ne ukazujte na ono što dijete NE MOŽE!
- Ne kritikujte, ne napadajte, ne dijagnostikujete, ne osuđujte, ne presuđujte, ne vrednujte!
- Ponudite podršku, ukažite da je predškolsko vaspitanje i obrazovanje dopuna porodičnom vaspitanju!

Ako sumnjate da kod deteta postoje intelektualne smetnje ukažite na njegove dobre osobine (druželjubivost, ugledanje na druge, imitiranje, uključivanje u igru i sl.) Nakon opservacije, učešća roditelja u grupi ukažete da se primjećuje sporost razumijevanja, zapamćivanja, usresređenost, spretnost i sl.

Ako sumnjate da kod deteta postoje indikacije na tjelesne smetnje ukažite na njegove dobre osobine (druželjubivost, samostalnost u nekim aktivnostima, ugledanje na druge, uključivanje u igru, trud, emocionalna toplina i sl.) Nakon opservacije, učešća roditelja u grupi da se primjećuje potreba za podrškom da spretnije nešto odradi, neka jednostavnija prilagođavanja i pomoćna sredstva, nadgledanje i sl.

Ako sumnjate da kod deteta postoje smetnje sluha ukažite na njegove dobre osobine (emotivnost, zadržan razvojni red, dobre fizičke karakteristike, gleda direktno u govornika - usta, ima kontakt očima i sl.) Nakon opservacije, učešća roditelja u grupi ukažete da se primjećuje da ne reaguje na zvukove, bezrazložno plače, ne interesuju ga zvučne igračke, ne imitira glasove odraslih, ne razumije i ne upotrebljava gest, ne usmjerava pažnju na zvukove i sl.

Ako sumnjate da kod deteta postoje smetnje iz spektra autizma ukažite na njegove dobre osobine (potrebu za sigurnošću, rasporedom, rutinama, predvidljivošću, zaokupljenost nekim predmetom i sl.) Nakon opservacije, učešća roditelja u grupi uputiti da su kod deteta primijećene teškoće u verbalnoj i neverbalnoj komunikaciji, s fokusiranjem pažnje, neobična interesovanja, sklonost ka hrani, priklanjanje specifičnim ritualima i dr.

Ako sumnjate da kod deteta postoje smetnje vida ukažite na njegove dobre osobine (druželjubivost, radoznalost, potreba da istražuje, dodiruje, uključivanje u igru i sl.) Nakon opservacije, učešća roditelja u grupi da se primjećuje da traži ugao kojim lakše gleda, da mu smetaju neki vizuelni nadražaji, da je umanjena ili potpuno odsutna čulna osetljivost na svjetlosne nadražaje.

Ako sumnjate da kod deteta postoje govorno-jezičke teškoće ukažite na njegove dobre osobine (fizički se adekvatno razvija, smisleno se igra i s maštom, imitira i sl.) Nakon opservacije, učešća roditelja u grupi sugerirate da se primjećuje da ga ne interesuju ga slikovnice, ne odgovara na jednostavna pitanja, govor nije razumljiv, ne razumije i ne izvršava verbalne naloge, prisutni glasovi koje nepravilno izgovara, izbacuje iz riječi...